

26000:2011 «Соціальна відповідальність організацій. Вимоги» встановлює вимоги до діяльності бізнес-організацій в основних сферах СББ; GRI – ґрунтується на концепції сталого розвитку; АА 1000 визначає процедуру і набір критеріїв, за допомогою яких проводиться незалежний соціальний і етичний аудит діяльності компаній. Ряд з названих міжнародних стандартів мають відповідні українські версії.

В межах ЄС питання КСВ регулюються наступними офіційними документами: Глобальний договір ООН, Зелена та Біла Книги Європейської комісії, програма «Європа 2020 – стратегія інтелегентного і сталого розвитку, що сприяє громадському приєднанню» Ради Європи, Керівні принципи ОЕСР для транснаціональних компаній тощо.

На основі розглянутих нормативних документів суб'єкти господарювання розробляють внутрішні нормативні документи, які відображають їх власну позицію з питань КСВ (наприклад, кодекс корпоративної етики) та сприяють розвитку бізнесу та покращенню взаємовідносини зі стейкхолдерами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Топішко І. І., Топішко Н. П., Галецька Т. І. Соціальна відповідальність підприємства в Україні: проблеми забезпечення та шляхи підвищення. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Випуск 12-1. 95-99.
2. Лагута Я. М. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності підприємств: автореф. ... канд. екон. наук Спеціальність 08.00.04. Тернопіль, 2018. 26 с.
3. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента [пер. с англ.]. М.: Дело, 2000. 701 с.
4. Король С. Я. Нормативні документи із соціальної відповідальності бізнесу. *Економіка України*. 2013. №9 (622). С. 85-96.
5. Грицина Л. А. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 10, частина 1. С. 99-102.

УДК 004.451.47

БЕЗКРОВНИЙ М.Ф., д-р екон. наук

ХАХУЛА В.С., канд. с.-г. наук, доцент

ХАХУЛА Б.В., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ДІЯЛЬНІСТЬ УСТАНОВ АГРАРНОЇ ОСВІТИ НА РИНКУ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ

Стаття присвячена аналізу особливостей надання консалтингових послуг закладами вищої освіти аграрного спрямування. Важливим кроком у підвищенні ефективності діяльності дорадчих служб в Україні є законодавче врегулювання залучення аграрних закладів вищої освіти до надання дорадчих послуг сільськогосподарським товаровиробникам і сільському населенню. З цією метою необхідно до Закону України «Про сільськогосподарську до-

радчу діяльність” внести зміни і поряд з іншими організаційно-правовими формами дорадчих служб передбачити також університетську модель.

Ключові слова: організаційні форми дорадчих служб, консалтингові послуги, сільськогосподарська дорадча діяльність, дорадчі служби навчальних установ.

Важливим кроком у підвищенні ефективності діяльності дорадчих служб в Україні є законодавче врегулювання залучення аграрних закладів вищої освіти до надання консалтингових послуг сільськогосподарським товаровиробникам і сільському населенню. Значний внесок про роль закладів вищої освіти в дорадчій діяльності висвітлено в публікаціях В. Баутина, В. Лазовського, Б. Рунова та ін. Важливу роль у дослідженні проблем розвитку інформаційно-консультаційних служб відіграли праці Безкровного М. [1], Д. Алексанова, О. Бородіної, В. Верби, В. Кошелева, М. Кропивки, В. Маковецького, А. Посадського та ін. Проте, поки що не вдалося сформувати загально визнані методологічні підходи щодо формування та налагодження ефективної університетської системи дорадництва.

Мета досліджень полягає в науковому обґрунтуванні залучення аграрних закладів вищої освіти до надання соціально спрямованих дорадчих послуг.

Виділення інформаційно-консультаційної діяльності в самостійний вид діяльності також торкається і фахової освіти. Однак тут мова йде не про перерозподіл функцій на користь цього виділеного виду діяльності, а про забезпечення закінченості процесу передачі нових знань у систему сільськогосподарського виробництва.

У період після отримання Україною незалежності з кожним роком відбувалося зменшення фінансування ЗВО на наукові дослідження. Хоча слід зазначити, що кількість ініціативних наукових робіт (без фінансування) в цей період значно зросла. Цей період характеризується також досить низькою заробітною платою викладачів ЗВО, частою затримкою її видачі. Тому, щоб поліпшити своє фінансове становище, багато висококваліфікованих викладачів почали самостійно надавати консалтингові послуги сільськогосподарським товаровиробникам. Але це мало не масовий характер. Були затребувані тільки висококваліфіковані фахівці, які могли б надавати консультаційні послуги щодо сучасних передових технологій. Тобто глибока криза в аграрному секторі, затримка фінансування ЗВО дали поштовх розвитку платних консалтингових послуг в аграрному секторі економіки ще задовго до прийняття Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність». Інформаційно-консультаційна діяльність викладачів ЗВО аграрного спрямування стає не допоміжним, а одним із головних напрямів діяльності.

На сьогодні в системі ЗВО аграрного спрямування діє близько 20 НДІ, які мають у своєму розпорядженні безліч наукових досягнень. Істотна втрата обсягів фінансування в період реформ змусила багатьох викладачів-науковців ЗВО інтенсивно зайнятися передачею своїх досягнень сільськогосподарським товаровиробникам на договірній основі. Але така діяльність відволікала викладачів від їхньої головної навчальної роботи. Тому розраховувати на те, що

вчені ЗВО займатимуться тільки розробкою та масштабним впровадженням своїх досягнень не доводиться. Створення ж специфічних впроваджувальних колективів означає не що інше, як тільки однобокий розвиток інформаційно-консультаційної діяльності. Тому проблема організації ефективних відносин НДІ закладів вищої освіти та ІКС бачиться переважно в передачі їм наукових розробок на договірній основі для наступного впровадження.

Із цією метою в системі АПВ було створено інститути підвищення та перепідготовки кадрів. На початку своєї діяльності вони відігравали помітну роль. Саме в них використовувалися форми й методи навчання, розраховані на передачу спеціальних знань слухачам, що мають базову спеціальну підготовку. Тим самим фактично вони реалізовували одну із важливих функцій інформаційно-консультаційних служб – поширення нових знань шляхом проведення навчальних заходів.

Тому цілком обгрунтовано можна говорити про реальну можливість розвитку інформаційно-консультаційної діяльності на базі аграрних закладів вищої освіти.

Для цього слід удосконалити систему навчання в дорадництві та навчання сільськогосподарських товаровиробників. Консультанти ЗВО мають досконало володіти сучасними методами консультування під час впровадження нововведень (процесне, експертне і навчальне консультування).

Сутність процесного консультування полягає у спільній роботі консультанта з персоналом і керівництвом компанії-замовника впродовж тривалого часу аж до закінчення процесу реформаційних змін або впровадження інновацій. В аграрному секторі – це адаптація і верифікація наукових розробок з урахуванням регіональних особливостей ведення сільськогосподарської діяльності, ринкової кон'юнктури та вимог клієнта. Отже, процесне консультування передбачає також проведення прикладних наукових досліджень [2].

Експертне консультування передбачає допомогу консультанта з вирішення окремої проблеми замовника і включає фази: підготовка, діагностика, планування дій, впровадження та завершення консультування.

Навчальне консультування полягає в тому, що роль консультанта зводиться до надання клієнту (групі клієнтів) необхідних знань та інформації шляхом проведення науково-практичних семінарів (тренінгів), лекцій, поширення серед них організаційно-методичних рекомендацій, посібників тощо.

Після реформування аграрного сектору економіки наприкінці 20 ст. значно скоротилася роль районних управлінь сільського господарства, і тому на сьогодні значну роль в інформаційно-консультаційному забезпеченні виконують аграрні університети.

Мережа закладів аграрної післядипломної освіти нині зазнає труднощів у формуванні контингенту слухачів навчальних курсів і семінарів з підвищення кваліфікації сільгоспвиробників та у фінансуванні своєї роботи з бюджету Міністерства аграрної політики та продовольства. Для виживання в нових умовах цим установам потрібно змінювати як технологію роботи (організовувати освітні заходи безпосередньо в місцях діяльності сільгоспвиробників), так і навчи-

тися залучати позабюджетні джерела фінансування. Тому головними напрямами діяльності закладів післядипломної освіти, крім організації проведення курсів підвищення кваліфікації і навчання фахівців АПВ, повинні стати демонстраційна та впроваджувальна діяльність наукових розробок вчених наукових інститутів.

Інноваційна функція є складовою інформаційно-консультаційної діяльності і забезпечується створенням інноваційних технологій на базі отриманих ученими нових знань, що дозволяють споживачам перевести виробництво на більш високий рівень розвитку та їх комерціалізацію [3].

Тобто, наукова діяльність учених аграрних університетів спрямована на проведення фундаментальних та прикладних досліджень у сфері біології рослин і тварин, біотехнології, хімії, прикладної механіки і фізики, екології, економіки, педагогіки тощо, та є вагомим внеском у розвиток агропромислового та природоохоронного комплексів країни.

Тому важливим кроком у підвищенні ефективності діяльності дорадчих служб в Україні є законодавче врегулювання залучення аграрних закладів вищої освіти до надання консалтингових послуг сільськогосподарським товаровиробникам і сільському населенню. З цією метою необхідно до Закону України “Про сільськогосподарську дорадчу діяльність” внести зміни і поряд з іншими організаційно-правовими формами дорадчих служб передбачити також університетську модель. Внесення такої зміни до Закону дасть можливість залучати заклади вищої освіти до надання консалтингових послуг.

Висновки. Весь спектр та обсяг робіт, які виконуються науковими установами ЗВО з впровадження, пропаганди та реклами наукових розробок вимагають не тільки значних додаткових фінансових затрат, а й значних затрат часу, що при сучасному економічному стані в Україні зробити складно. Тому для впровадження у виробництво наукових розробок необхідно створити розгалужену систему регіональних інформаційно-консультаційних служб в Україні та зробити зміни в законодавстві з метою створення університетської системи дорадництва.

Список літератури

1. Безкровний М.Ф. Організація інформаційно-консультаційної діяльності: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2009. 492 с.
2. Бородіна О.М. Сільськогосподарське дорадництво та проблеми його кадрового забезпечення. К.: ІАЕ УААН, 2001. 72 с.
3. Кропивко М.Ф. Інформаційне забезпечення агропромислового виробництва України в ринкових умовах: Монографія. К.: ІАЕ УААН, 1996. 160 с.